

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla IV. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

bantur. Etenim in rigore sermonis licet dicantur non possideri, apud DD. obtinuit, ut quasi possideri, nimirum ad similitudinem rerum corporalium, censentur. *Petr. Duen. in Reg. 574. Co.*

varr. l. 3. Variar. c. 16. Molina disp. 12. & seq. Vvesenbec. l. 41. tit. 3. n. 10. Laym. l. 3. tract. 1. c. 7. n. 1. §. Dicitur autem. Eachm. l. 8. c. 20.

REGVLA IV.

Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

Peccati nomen aliquando culpam, seu offensam Dei, aliquando reatum pœnæ significat. *c. Sires 14. q. 6. ex S. Aug. ep. 54. c. Cūm tu. de usuris.* Quæ distinctio malè cognita apud imperitos olim gravium malorum causam dedit, Cūm enim Indulgentiarum præcones per Indulgentias promitterent omnium peccatorum abolitionem, quod de reatu pœnæ temporalis, verum erat, ad ipsius culpæ remissionem ab imperitis detortum est, ita ut sufficere crederent unius eleemosynæ largitionem pro peccatis abolendis, absque ulla pœnitentia, confessione & absolutione. Simili errore tenentur illi, qui in hac, & sequenti regula peccati nomine contendunt reatum pœnæ æternæ intelligi, ut sensus sit, Peccatum non dimittitur, id est, reatus pœnæ æternæ manet, quamdiu non sit restitutio aut compensatio damni: quasi verò unquam remittatur culpa seu offensa, Dei, & non simul remittatur pœna æterna. Quanquam excusari possit, si per reatum pœnæ intelligas, maculam ex peccato remanentem in anima, seu peccatum habituale, quod nihil aliud sit, quàm pœnæ æternæ reatus. Verum

id à communi Doctorum opinione alienum, & falsum est, ut in 1. 2. ad 1. q. 86. S. Thom. fusiùs explicari solet.

Nomine peccati igitur in hac, & sequenti Regula potissimè & primariò intelligi debet ipsa culpa, seu offensa Dei & proximi, quæ nunquam remittitur, nisi satisfaciat læso peccator sive re ipsa, sive in præparatione animi, ut infra latius dicemus. *V. Caramuel Theol. fundam. n. 623.*

Item Particulà *Nisi* quosdam subtilizare compulit, qui existimant, quando sequitur affirmativam orationem, negare aliquid, cūm verò negativam sequitur, aliquid ponere. *Ex. gr. si molesto juveni puellā respondeat. Non consentio petitioni tuæ, nisi honestè, affirmat se consenturam in actum, ex quo constituatur matrimonium. Ita Dynus in hanc Reg. n. 2. citatis non paucis legibus. Cum Dyno facit Barbosa in tract. de particulis, præter Auctores, quos magno numero colligit, rationem addens, quia particulà *Nisi* est adversativa, & natura sua contradicit præcedentibus. Et hoc ipsum sæpè observatum esse in Rota. Contra laborem hunc superfluum vocat *Pekius n. 4. & salita-**

tis arguit hoc exemplo. *Testator ait.* Liber ne esto serve, nisi rationem reddideris: redditis rationibus non ideo liber est servus, sed prohibitio cessat. Idem aliis multis exemplis ostendi potest: Non eris Doctor, nisi bene studueris: Non eris Sacerdos, nisi habueris ordines minores: Non admitto in familiam, nisi sis legitimus. Nunquam conualesces, nisi abstineas à vino. An exiltimas sanum continuo fore, si vinum non biberit? Bonum ex integra causa venit. Vnde colligimus *Dyni, & Barbosa* opinionem supponere vel requirere limitationes quasdam, qualis est: ut oratio loquatur de actionibus positivis, vel quasi actionibus quæ sint in potestate hominis: Deinde ut non sit partialis comprehendens causam non adequatam, conditiones, & qualitates non necessarias & similia: Eas enim admitti potest particulam *Nisi* affirmare, & exigere aliquid ponendum aut faciendum, quando post negationem posita est hoc sensu. Non est, quod expectes remissionem peccati, nisi velis restituere, vel, ut consequaris remissionem culpæ, debes satisfacere parti læsæ.

III. Ultima pars, nisi restituatur ablatum amplè sumenda est, pro quolibet damno positivo & negativo formali, & virtuali. Omnia enim per quod contra iustitiam læsus est proximus: part sunt obligatione compensanda. Fur & raptor iniuriam formaliter inferunt: consulens verò, mandans, retinens, & virtualiter, ut à *Navarro* late declaratur: c. 17. n. 12. & seq. Nam ut supra in sinuavi, ex qualibet iustitiæ læ-

sione nascitur restituendi obligatio: *Caiet. 2. 2. q. 62. art. 6. & alii. S. Thom. interpr. Dynus in additione. Barb. in c. Sacerdos de off. iud. ord. &c. Si adversus de rest. in integ. in 6. n. 15. Petrus à S. Ioseph. l. 4. de iust. c. 11.* Cæterum restitutio prædicta alia fit per ipsius rei ablatæ redditionem, alia per ipsius pretium, alia sola animi præparatione, ut in illis, qui propter inopiam, unde restituant, vel satisfaciant, non inveniunt. Sensus igitur Regulæ est: Ad remissionem peccati contra iustitiam, non sufficit pœnitere, confiteri, & emendationem promittere, sed insuper restituendum est ablatum, restituendum dico, vel re ipsa, vel animi destinatione. V. *Dynum hic. Navarr. c. 17. n. 12. Angel. in V. Restitutio §. 1. Silv. §. 7. & alii communiter.*

IV. Neque hîc ulli exceptioni locus est, cum lex naturalis exigat rei alienæ restitutionem. Quæruat tamen aliqui, an si læsa pars spontè ac liberè remittat damnum, aut restitutionem, adhuc maneat peccatum.

Non desunt, qui cum Peccato libera creditoris remissione seu condonatione peccatum quoque tolli existiment, non advertentes, aliam culpæ, aliam esse conditionem debiti pecuniarii. Hoc ab eo, qui læsus est, condonari & extingui posse nemo ambigit: pro illa altior quædam & potentior est Ecclesiæ ministris à Christo communicata auctoritas, clavium Symbolo indicata *Matth. 16. v. 19.* Remanet enim obligatio conscientiæ, ut Deo, & iustitiæ læsæ satisfiat per pœnitentiam: quin etiã reatus pœnæ Magistratui exolvendæ: *l. Qui ea mente. in. de furtis. Conc. Trid. sess. 24. c. 1.* E 33 V. Illud

V. Illud tamen utiliter monet *Barbosa* restitutionem, ut profit ad peccati demissionem, in hoc sæculo faciendam esse: quòd illa, quæ post mortem debitoris ab hæredibus fit, animam pœnæ ream non possit eâ liberare, ut contra ineptam vulgi opinionem, & quorundam Canonistarum *Anania & Abbatis* communiter docent *Theologi apud Bellarminum l. 2. de purgat. c. 16.* quibus per omnia consentiens *Navarr.* eleganter in *c. 17. n. 68.* Quæsitum est, inquit, à multis, an defunctus detineatur in Purgatorio, donec ejus debita solvantur. Resolvo negativè juxta *s. Thom.* quodl. 6. art. 13. & *Adriani* in quodl. 8. quia fieri potest, ut moriatur martyr, vel statim post baptismum, quem rectè ire in cælum fides Catholica docet, vel cum contritione ad omnem pœnam delendam sufficienti, vel absolutus virtute jubilæi ad id efficacia. Nec obstat, quod Angelus dixit contrarium, ex *c. in literis de Raptoribus.* in illis verbis, ut à peccatis suis valeat liberari. quia ut olim prælegendò illud *Salmanticæ* dixi, loco verbi *Valeat*, quod ad defunctum refertur, debet legi *Valeant*, quod referatur ad hæredes, ita quòd significat per restitutionem debitorum defuncti hæredes liberari à peccato suo negligentis: aut germanius, quòd intelligatur de ope tribuendâ mortuo accidentaliter per preces creditorum, vel pauperum benè satisfactorum. Nam ut ait *s. Thom. l. citato*, solutio debiti parùm prodest defuncto nisi accidentaliter modo prædicto. Quare risu aut potius commiseratione digni sunt filii & alii hæredes, qui miserentes

plurimum defunctis, quod propter debita detineantur in Purgatorio, non misereantur sibi, quòd teneantur in statu infernali, notabiliter eorum solutionem negligentes, aut differentes, quod plus satis frequenter contingit. Ita *Navarr.*

Aliam explicationem verborum *capituli citati, in literis de Raptoribus.* Ut valeat à peccatis liberari, adfert *Barbosa.* Cùm ibi agatur de incendiario, cui injustè negata erat sepultura, mandat Pontifex, ut sepultura illi concedatur, & hæredes satisfaciant restituendo, quia licet opus tertii per se directè ad satisfaciendum pro defuncto non tendat, est tamen in causâ, ut corpus sepulturæ tradatur, & ex consequenti anima defuncti suffragiis, & oblationibus juvetur, quæ continent rationem satisfactionis natura suâ, atque ita profunt, ut citius anima à reatu pœnæ temporalis liberetur. *Glossa* retento verbo *Valeat*, à venialibus peccatis, & temporalis satisfactione liberari, quem in altero sæculo pronunciat, sed à pœnâ æternâ nunquam.

VI. Ad extremum, refero, quod impertinens ad Regulam videri poterit, non tamen impertinens ad salutaris doctrinæ, correcto errore persuasionem. *D. Pekius*, cùm de peccatis egisset miserabilium personarum, quæ ad alieni cupiditatem, vel proprii corporis prostitutionem necessitas impellit, ita philosophatur *num. 9.* An lethale crimen contrahat, quæ in extremâ famis necessitate constituta, vitam servare, nisi fornicetur, non possit, magis divino, quàm humano judicio

DE REGVLIS IVRIS.

no relinquendam censeo. Malum perferre, quam malum facere, utique expedit: sed malum perferre, ut re ipsum perdas, an omninò necessum sit, dubito: quantumvis in eam partem proclivis sim, quòd præstat honestè mori, quam cum turpi consensu vivere, & dubiam irati Numinis iram tenere. Ita Peckius, magno & pudendo errore, in quem doctrinæ Theologicæ, inò Christianæ ignorantia miserum protraxit. Moriendum esse potius, inò millies moriendum, quàm vel semel in fornicationem consentire, manifestum est nec ob id dubia Numinis, sed certissima ira timenda. Nam quod in 1. 2. ad q. 71. omnes Theologi docent, ea quæ intrinsicè mala sunt, cujusmodi est mentiri, fornicari, adulterari, & similia, nullo sine operantis bono, nullave circumstantia fiunt licita. In quibusdam tamen mutare circumstantiam aliquam Deus potest, eaque rationè licitum facere, verbi gratia, alienæ rei, vel uxoris usum. Sed eatenus malitia objecti tollitur, quando nimirum, quæ res aliena fuerat, propria efficitur. Sic Ægyptum Israe-

litæ spoliarunt, Exod. cap. 12. & ad mulierem fornicariam propheta ingressus est. Ose. cap. 1. Cavendum igitur Juris profani studiosis, nè terminos legum sæcularium egressi, ea, quæ Theologorum propria sunt, & sibi ignota, temerè invadentes dubitando, vel arguendo discutere præsumant.

Illud tolerari potest, quod subdit Peckius. Ad leges sæculi quod attinet, existimo necessitatem illam, (extremam famis scilicet) satis esse, ut mulier non puniatur. Nam quod Ulpianus ait, (l. palam. tit. de ritu nupt.) non esse parcendum ei, qui obtentu paupertatis turpem vitam agit, eò spectare videtur, ut venia negetur illi, qui propter paupertatem, quam depellere alio modo honesto potest, libidinis in cœno volutatur. Hujus enim non vera, & inevitabilis, sed conficta & præterita necessitas est, nullius favore, aut patrocínio digna. l. si fideiussor. §. si necessaria. l. de dic. tit. Qui sarisidare cogant. Surd. decis. 86. n. 8. Gaill. l. 1. obs. 102. Card. Tuschus in litt. N. concl. 19. Barbos. in axioma. 108. n. 2. & 3.

REGVLA V.

Peccati venia non datur, nisi correcto.

1. **H**Æc regula, ait Dynus, c. un. de schism. in 6. c. legatur. 24. q. 2. concordat cum præcedente, non remittitur peccatum, nisi restituitur abla-

tum, ita hinc non remittitur peccatum, nec peccati poena, nisi interveniat mentalis correctio, id est, animi poenitentia, & cordis contritio.

Hinc